

Skąd bierze się Twoja pasja do tkania i skąd czerpie ona pożywkę? Jak kontekst kulturowy, w którym się wychowałeś, wpłynął na twoją artystyczną drogę?

Where does your passion for weaving come from and where does it take its nourishment? How has the cultural context in which you grew up influenced your artistic path?

Chyba nigdy nie lubiłem zbyt długiej beczynności. Owszem, czasem pozwalałem sobie na nią i traktowałem to wówczas jako namiastkę luksusu. Lubię coś robić, lubię być zajęty na miarę swoich potrzeb, lubię budować – czasem choćby z niczego. Wciąż mam przeczucie, że postępując zgodnie ze swoją intuicją natrafię na coś naprawdę istotnego, ważnego dla innych, może tych z przyszłych pokoleń. Takie postępowanie dostarcza mi niezbędnego poczucia wolności. Sam decyduję o kolejnych przedsięwzięciach. Wyznaczając sobie kolejne ścieżki marzę o tym, by rezultat wywołał u niektórych choćby chwilowe uczucie zachwytu.

Już we wczesnym dzieciństwie dawało się zauważyć, że rodzaj wrażliwości, konstrukcja psychiczna i temperament predestynują mnie raczej do środowiska ludzi, którym szeroko rozumiana kultura i sztuka są znacznie bliższe niż jakiegokolwiek inne dziedziny. Zamiłowanie do majsterkowania zawdzięczam ojcu. Dzięki niemu miałem okazję zetknąć się z podstawowymi technikami rękodzielniczymi, materiałami i narzędziami. W kulturowym kontekście bardzo ważna była możliwość odczuwania wczesnej fascynacji rodzącym się właśnie fenomenem zw. „Polską Szkołą Tkaniny”. Uświadomienie, że tkanie to mój sposób na życie przyszło na przełomie lat 1960/70 i dojrzywało wraz ze wzrostem rangi Międzynarodowego Triennale Tkaniny w moim mieście – Łodzi.

I don't think I've ever liked being idle for too long. Yes, sometimes I indulged in it and then treated it as a substitute for luxury. I like to do something, I like to be busy according to my needs, I like to build - sometimes even from nothing. I still have a feeling that, following my intuition, I will come across something really important, important to others, maybe those from future generations. Doing so provides me with the necessary sense of freedom. I decide on my next projects myself. By setting out the next paths, I dream about the result that in some people, even a momentary feeling of delight.

From early childhood, it could be noticed that the type of sensitivity, mental construction and temperament predestine me rather to the environment of people to whom broadly understood culture and art are much closer than to any other fields. I owe my love of DIY to my father. Thanks to him, I had the opportunity to encounter basic handicraft techniques, materials and tools. In the cultural context, it was very important to feel an early fascination with the phenomenon of "Polish School of Textile". The realization that weaving is my way of life occurred at the turn of the 1960s and 1970s and matured with the establishment of the International Textile Triennial in my city - Łódź.

Nie tylko artysta, ale także profesor Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i Politechniki Łódzkiej. Jak nauczanie wpłynęło na sposób, w jaki patrzysz na tekstylia?

Not only artist, but also professor at the Academy of Fine Arts in Gdansk and at the Technical University of Lodz. How has teaching affected the way you look at textiles?

Późno rozpocząłem pracę nauczyciela akademickiego. Po ukończeniu Strzeński Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi starałem się budować przyszłość na samodzielnej pracy artystycznej. Nie sprzyjały temu okoliczności polityczne i społeczne (stan wojenny w Polsce 1981-86). Całkowicie poświęciłem się tkaniu i usiłowałem – z różnym rezultatem – zarabiać tak na życie. Po zmianie ustroju pojawiły się nowe możliwości. W 1991 podjąłem się wydawania czasopisma poświęconego sztuce włókna. „Textil” był wydawnictwem dwujęzycznym. Dzięki tej działalności jeszcze bardziej pogłębiłem swoją więź z tkaniną artystyczną i poszerzyłem krąg znajomych. Dopiero w 1994 roku pojawiła się możliwość podjęcia pracy w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku (oddalonym o 350 km). Z zapałem podjąłem to wyzwanie, szczególnie, że gdańska akademicka ma bardzo duże osiągnięcia w dziedzinie tkaniny artystycznej. W trzy lata później zostałem zaproszony do współpracy z Politechniką Łódzką, gdzie na Wydziale Włókienniczym właśnie powstawał nowy kierunek – Architektura Tekstyliów.

Wieloletnia praca na obydwu uczelniach o zgoła różnych profilach dydaktycznych bardzo wzbogaciła moją wiedzę i umiejętności. Także praca z dwoma odmiennymi typami studentów: uczelnią artystyczną i techniczną wymagała wzmoczonego wysiłku, ale stało się okazją do ukształtowania takiego profilu nauczyciela i twórcy, który problematykę techniki i technologii równoważy z autonomiczną kreacją artystyczną. W 2008 roku pożegnałem się z Gdańską Akademią i związałem się z Łódzką – moją macierzystą. Nadal tu pracuję.

I started working as an academic teacher late. After graduating from the Academy of Fine Arts, Strzeński in Łódź in 1980, I tried to build a future on independent artistic creativity. It was not favored by political and social circumstances (martial law in Poland 1981-86). I devoted myself entirely to weaving and tried - with varying successes - to earn a living. After the regime change, new possibilities appeared. In 1991, I started publishing a magazine on fiber art. Text and Textil magazine was bilingual. Thanks to this activity, I deepened my bond with the artistic tissue and widened my circle of friends. It was only in 1994 that there was an opportunity to work at the Academy of Fine Arts in Gdańsk (350 km from my city). I took up this challenge with enthusiasm, all the more so as the Gdańsk academy achieved great achievements in the discipline of artistic textiles. Three years later I was invited to cooperate with the Lodz University of Technology, where a new field of study was being born at the Faculty of Textiles - Textile Architecture.

Many years of work at both universities with completely different teaching profiles have enriched my knowledge and skills. Also, working with two different types of students: an artistic and technical university required greater effort, but it was an opportunity to shape the profile of a teacher and creator that balances the issues of technique and technology with autonomous artistic creativity. In 2008, I finished my work at the Gdańsk Academy and joined the Łódź Academy. I still work here.

W wielu swoich gobelinach używasz światłowodów. Jaka jest rola światła w Twoich pracach i jak tak nietypowy materiał na gobelin wzbogaca wyrazisty potencjał tekstylnego medium?

In many of your tapestries you use optical fiber. What is the role of light in your works and how does such an unusual material for a tapestry enrich the expressive potential of the textile medium?

Trudno mi sobie teraz uzmysłwić czy jest jakaś moja praca w której światło nie byłoby głównym środkiem wyrazu. W dawniejszych moich pracach rolę światła powierzałem włóknom sisalu, które na wełnianym czarnym tle zdawały się świecić. A tymczasem jedynie pobłyskiwały, lśniły. Możliwość by

włókno rzeczywiście świeciło pojawiła się stosunkowo niedawno Dla artystów stało się dostępne w początkach XXI wieku. Możliwości, jakie ze sobą wniosło wydają mi się rewolucyjne w kilku wymiarach. Efekt, który przez wieki uzyskiwano dzięki zastosowaniu nici jedwabnych i metalowych lub jedynie udających złoto teraz odnalazło swą fizyczną tożsamość.

It is hard for me to realize now if there is any of my work in which light would not be the main means of expression. In my earlier works, I entrusted the role of light to sisal fibers, which seemed to glow against a woolen black background. Meanwhile, they only glowed, glistened. The possibility of a fiber actually shining appeared relatively recently. For artists it became available at the beginning of the 21st century. The possibilities it brought with it seem to me revolutionary in several dimensions. The effect that for centuries was achieved through the use of silk and metal threads, or merely pretending to be gold, has now found its physical identity.

Czy Twoim zdaniem gobelin może dziś zachować swoją tradycyjną funkcję przedmiotu użytkowego, a jednocześnie dostrzec uznanie swojej autonomicznej tożsamości artystycznej? A może tożsamość artystyczna i aspekt funkcjonalny są nie do pogodzenia?

In your opinion, can tapestry today maintain its traditional function as an object of utility, and at the same time see its autonomous artistic identity recognized? Or are artistic identity and functional aspect irreconcilable?

Zależy jak doprecyzujemy termin Tapestry. Historyczne tkaniny w stylu francusko-flamandzkiej zawsze zachowują swój użytkowy walor jako dekoracja, ocieplenie chłodnej ściany, a ich artystyczna autonomia uzależniona jest od talentu autora kartonu oraz tkacza. Współczesna działalność w obrębie sztuki włókna nie stawia obowiązku jednoczesnego wymogu artystycznej autonomii i użyteczności. Prościej mówiąc: dzieło textile art może spełniać rolę użytkową, ale nie musi. Musi natomiast stanowić autonomiczną wypowiedź artystyczną jeśli ma być zaliczana do dzieł sztuki. W przeciwnym wypadku będzie traktowana jako obiekt rzemieślniczy. Granice dzielące te dwa pojęcia często mają charakter są uznaniowy, a więc bywają subiektywne i nieostre.

Osobiście uważam, że połączenie obydwu walorów – artystycznego i użytkowego jest cechą dystyngywną dla tej dyscypliny ludzkiej kreatywności. Szczególnie w ostatnich czasach, gdy pojawiły się nowe możliwości techniczne i surowcowe pozwalające znacząco rozszerzyć repertuar funkcji użytkowych, popularnie zwane smart tekstyliami, pozwalające na modelownie funkcji tekstyliów oraz ich interaktywność z użytkownikiem, mogą stać się kuszącym środkiem wyrazu także dla artystów. Dla mnie taką pokusą stało się włókno optyczne. W swojej praktyce dążę do zachowania równowagi między funkcją budowania nastroju we wnętrzu, zapewnienie mu pozytywnej aury a czasem wręcz organizowania przestrzeni z jednoczesnym sprowokowaniem wyobraźni użytkownika takiego wnętrza. Pobudzenie jego emocji zachętę do wyciszenia i wgłębienia w siebie. Możliwość zastosowania światłowodów i urządzeń emitujących światło w sposób zaprogramowany oprócz walorów estetycznych może służyć jako dodatkowe oświetlenie wnętrza.

It depends on how we define the term Tapestry. Historical fabrics in the French-Flemish style will always retain their utility value as a decoration, warming a cold wall, and their artistic autonomy depends on the talent of the cardboard maker and the weaver. Contemporary activity in the field of fiber art does not require the simultaneous requirement of artistic autonomy and utility. To put it simply: a textile art work may fulfill a utility role, but it does not have to. However, it must constitute an autonomous artistic statement if it is to be classified as works of art. Otherwise it will be treated

as a craft object. The boundaries between these two concepts are often discretionary, so they are subjective and not sharp.

Personally, I think that the combination of both values - artistic and functional is a distinctive feature of this discipline of human creativity. Especially in recent times, when new technical and raw material possibilities have appeared that allow to significantly expand the repertoire of functional functions, popularly known as smart textiles, allowing for modeling the functions of textiles and their interactivity with the user, may become a tempting means of expression also for artists. For me, the optical fiber became such a temptation. In my practice, I strive to maintain a balance between the function of building the mood in the interior, providing it with a positive aura and sometimes even organizing the space while provoking the imagination of the user of such an interior. Stimulating his emotions, encouraging him to calm down and deepen himself. The possibility of using optical fibers and devices emitting light in a programmed manner, apart from aesthetic values, can serve as additional interior lighting.

Czy wśród wszystkich gobelinów, które zrealizowałeś w swojej karierze, możesz zidentyfikować wspólny wątek, *fil rouge* lub zasadę, która inspirowuje i stanowi podstawę całej twojej produkcji gobelinów?

Among all the tapestries you have realized during your career, can you identify a common thread, a *fil rouge* or a principle that inspires and founds all your tapestry production?

Z punktu widzenia artystycznego takim wspólnym mianownikiem jest światło. Z punktu widzenia technicznego podkreśliłbym fakt wspólny dla niemal wszystkich moich dotychczasowych prac: mimo licznych pokus zachowałem wierność tkaniu jako technice wykonawczej. W 98% moje prace są tkaninami. Jako tkacz chyba zawsze byłem bardziej budowniczym niż malarzem.

From an artistic point of view, light is such a common denominator. From a technical point of view, I would emphasize a fact common to almost all my work to date: despite numerous temptations, I have remained faithful to weaving as an executive technique. 98% of my works are fabrics. As a weaver, I must have always been more of a builder than a painter.

Charakterystyczną cechą waszych gobelinów jest technika tkania radialnej osnowy. Gobelin budujesz od środka. Jakie właściwości, cechy estetyczne lub stylistyczne doprowadziły cię do rozwinięcia tej techniki i „porzucenia” tradycyjnego tkania poziomego?

A distinctive feature of your tapestries is the radial warp weaving technique. You build a tapestry from the inside. What characteristics, aesthetic or stylistic features led you to develop this technique and "abandon" traditional horizontal weaving?

Niedługo po zakończeniu studiów za uzyskane stypendium kupiłem pionowe krosno do wykonywania gobelinów. Dość wcześnie zacząłem się zastanawiać nad istotą piękna tkanin artystycznych. Jednym ze spostrzeżeń była charakterystyczna budowa uzyskana z rypsovych kolumnienek. Ich równoległość czasem powodowała pewne zniekształcenia tkanego obrazu. Zastanawiałem się jak wykorzystać tę wrodzoną właściwość konstrukcyjną dla wzbogacenia palety środków wyrazu. Przeszkadzała mi konieczność zdefiniowania technicznych parametrów i niewielkie możliwości wprowadzenia

jakichkolwiek zmian w trakcie realizacji danej tkaniny. Szukałem sposobu na uniezależnienie się od rygoru równoległości nitek osnowy. Na początku poszukiwałem sposobu na pogłębienie przestrzeni obrazu dzięki jakby podskórnej sugestii perspektywy zbieżnej stosowanej w malarstwie. Ale z czasem, jako nie-malarz zacząłem dostrzegać abstrakcyjne, symboliczne i energetyzujące walory techniki tkania na osnowie radialnej. Sukcesywnie badając, komplikując i mieszając ze sobą inne eksperymentowane przez mnie w tym samym czasie metody budowania osnowy doszedłem do wniosku, że potencjalne możliwości wyrazowe tkwiące w układzie są wyraźnie niedocenione i mogą być na równi z wątkiem nośnikiem artystycznego przekazu. Tkanie na osnowie, która nie jest równoległa pociąga za sobą kilka ciekawych konsekwencji. Jedną z nich jest uwolnienie od konieczności tkania od dołu w górę (lub odwrotnie) czy też od jednego brzegu do drugiego. Nici osnowy naprężone są na ramie pojedynczo więc do każdej jest dostęp w dowolnej chwili, a daje możliwość jej wymiany. Tkanie od środka powoduje, że rosnący obszar tkaniny nabiera po drodze różne kształty. Czasem zaskakujące i warte zapamiętania. Niezbędna w tym procesie konieczność uważności znacznie niweluje odczucie znużenia nawet w trakcie długotrwałej realizacji tkaniny.

Soon after graduation, I used my scholarship to buy a vertical loom for making tapestries. Quite early, I began to wonder about the essence of the beauty of artistic textiles. One of the observations was the characteristic structure obtained from vertical columns. Their parallelism sometimes caused some distortions of the woven image. I wondered how to use this innate structural property to enrich the palette of means of expression. I was concerned about the necessity to define technical parameters and the low possibility of introducing any changes during the fabrication process. I was looking for a way to become independent from the rigor of parallelism of the warp threads. At the beginning, I was looking for a way to deepen the space through a kind of subcutaneous suggestion of a convergent perspective used in painting. But over time, as a non-painter, I began to see the abstract, symbolic and energizing qualities of the radial weaving technique. Successively researching, complicating and mixing together the methods of building the warp that I was experimenting at the same time, I came to the conclusion that the potential expressive possibilities inherent in the system are clearly underestimated and can be, like the weft, a carrier of artistic message. Non-parallel warp weaving has some interesting consequences. One is to avoid the need to weave bottom to top or edge to edge. The warp threads are individually tensioned on the frame, so that each of them is available at any time and allows their replacement. Weaving on the inside causes the growing area of the fabric to take different shapes along the way. Sometimes surprising and worth remembering. The need for mindfulness, which is essential in this process, greatly reduces fatigue even during prolonged production.

Czy możesz nam opowiedzieć o „Orbitrek”, gobelinie nagrodzonym na 12. Łódzkim Triennale Tkaniny w 2007 roku? Jaką rolę odegrała ta praca w Twoim rozwoju artystycznym i zawodowym?

Can you tell us about "Orbitrek", the tapestry awarded at the 12th Lodz Tapestry Triennial in 2007? What role has this work played in your artistic and professional development?

Ta praca w warstwie technicznej była próbą zebrania dotychczasowych doświadczeń. Zawiera w sobie cechy rozpoznawalne dla moich wcześniejszych tkanin. Począwszy od mojego ulubionego zestawu materiałów (wełna i sisal) i kolorów (czerni i jasny beż) poprzez sposób wątkowania oparty na dominacji punktu i linii, wreszcie do charakterystycznego układu nici osnowy, ale tym razem do

dwóch punktów zbiegu. Prostota geometrycznej kompozycji została zmiękczonea poprzez zastosowanie naturalnych surowców. Dwucentryczny układ osnowy narzuca skojarzenie z naturalnym organizmem takim jak larwa, ale może skojarzyć się z pojazdem gąsiennicowym. Inspirowała mnie ta dwojakość interpretacji: z jednej strony larwa – zapowiedź motyla, a z drugiej gąsiennica umożliwiająca poruszanie się pojazdom mechanicznym w trudnym terenie , np. na księżycu. Orbitrek to nazwa sprzętu fitness jaki używam. Obecność członu „orbita” w zestawieniu z obietnicą niekończącego się marszu uznałem za bardzo trafną metaforę mojego życia zawodowego (i nie tylko). Zawsze lubiłem chodzić. Kiedyś wyznałem, że najlepiej mi się myśli gdy idę. Dzięki Orbitrekowi doszedłem do gwiazd na własnych nogach i w swoim tempie.

This work in the technical layer was an attempt to gather experience to date. It has features recognizable from my previous fabrics. Starting from my favorite set of materials (wool and sisal) and colors (black and light beige), through the weft method based on the dominance of the point and line, to the characteristic arrangement of the warp threads, but this time up to two points of convergence. The simplicity of the geometric composition has been softened by the use of natural raw materials. The bicentric warp system imposes an association with a natural organism, such as a larva, but may be associated with a tracked vehicle. I was inspired by this double interpretation: on the one hand, the announcement of a butterfly, and on the other, a caterpillar that allows motor vehicles to navigate rough terrain, such as the moon. The "Orbitrek" is the name of the popular fitness equipment that I use. I found the presence of the "orbit" element in combination with the promise of an endless march to be a very accurate metaphor for my professional and not only professional life. I've always liked to walk. Once I confessed that my best mind was when I was walking. Thanks to the elliptical cross trainer, I was walking to the stars on my own feet and at my own pace.

Czy są jakieś motywy, pomysły, cele, które obecnie odczuwasz w celu rozwinięcia lub pogłębienia w kontynuacji swojej artystycznej kariery?

Are there any themes, ideas, objectives that you now feel the need to develop or deepen in the continuation of your artistic career?

Technika jest dla mnie inspiracją. Myślę, że nie przez przypadek przyszło mi pracować jednocześnie na uczelni technicznej jak i artystycznej. Uważam się przede wszystkim za tkacza, któremu czasem dane jest być artystą. Obecnie jestem pod wpływem nowych możliwości materiałowych i konstrukcyjnych, które bardziej niż kiedykolwiek wcześniej umożliwiają dotarcie do istoty fenomenu tkania jako jednego z najdawniejszych ludzkich sposobów na życie i kreowanie. Fascynuje mnie to zestawienie pradawnego z tym dopiero co wynalezionym (odkrytym). Jestem zagorzałym przeciwnikiem traktowania tkaniny artystycznej jako jakiegokolwiek medium zastępczego, nośnika innych dyscyplin artystycznych. Uważam, że tkanina sama w sobie jest źródłem obowiązujących ją reguł i wszelkich kryteriów porównawczych. Jestem zafascynowany tkaninami, które same sobą usprawiedliwiają swą obecność w świecie sztuki. Dzięki niektórym właściwościom surowców, w połączeniu z wciąż doskonalonymi i miniaturyzowanymi sensorami i możliwościami zapisania w języku programowania oczekiwanych efektów, mogę dziś marzyć o tkaninie reagującej, interaktywnej, a jednocześnie posiadającej zdolność budzenia refleksji o byciu w czasie, w jakiś głębszy, prawdziwie przejmujący sposób.

Technology is my inspiration. I think it is no coincidence that I had to work at the polytechnic university and at the art university at the same time. I consider myself primarily a weaver, who is also sometimes an artist. Currently, I am influenced by new material and construction possibilities that

allow me to reach the essence of the phenomenon of weaving as one of the oldest ways of living and creating man more than ever. I am fascinated by this juxtaposition of antiquity with what has just been invented (discovered). I am a staunch opponent of treating artistic textiles as any substitute medium, a carrier of other artistic disciplines. I believe that the fabric itself is the source of the rules and all the comparative criteria that apply to it. I am fascinated by fabrics that justify their presence in the art world. Thanks to certain properties of raw materials, combined with constantly improved and miniaturized sensors and the ability to record the expected effects in a programming language, I can dream of a responsive, interactive fabric, and at the same time having the ability to evoke the viewer's reflection about being in time in some deeper, truly poignant way.